Dosar nr. 1-25134620-05-21rji-27102025

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central
Judecător: Leonid Turculeț

Curea de Apel Sud

D E C I Z I E
În numele Legii

19 februarie 2026 municipiul Cahul

Completul de judecată al Curții de Apel Sud, sediul Cahul,
în componența:
Președintele completului de judecată, judecător: Evgheni Bancov,
Judecătorii: Inga Gorlenco, Andrei Scripcenco,

A judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul declarat de către Administrația Penitenciarului nr.5 Cahul împotriva încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 06 octombrie 2025, pronunțată în cauza, la plângerea condamnatului Topal Ivan împotriva Instituțiilor penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție,-

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar, Completul de judecată,-

C O N S T A T Ă :

În fapt.

La data de 18 septembrie 2025 în adresa Judecătoriei Cahul a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Topal Ivan împotriva Instituțiilor Penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Potrivit plângerii, petentul s-a adresat cu prezenta plângere împotriva administrației Penitenciarului nr. 5 Cahul, referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile sale garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Petentul susține că nu este de acord cu condițiile de detenție din P-5 Cahul care încalcă prevederile art. 3 CEDO pentru perioada deținerii în stare de arest 19.01.2021-23.03.2021 și perioada 21.10.2022 - pînă în prezent. Menționează că în celulele unde a fost deținut este umezeală, nu este spațiu de ajuns, vara este foarte cald, iarna frig, sunt insecte parazitare și rozătoare, nu pătrunde destulă lumină solară, lipsește ventilația. În penitenciar nu se oferă asistență medicală, lipsesc medici, lipsește loc special amenajat pentru fumători motiv din care sunt nevoiți să fumeze în celulă.

Solicită aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) și 473^4 CPP pentru perioada de detenție în arest și pînă în prezent.

Poziția instanței de fond.

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 06 octombrie 2025 s-a admis parțial plângerea lui Topal Ivan împotriva condițiilor de detenție din Penitenciarul nr. 5 Cahul.

S-a constatat detenția lui Topal Ivan în condiții contrare art.3 CEDO în Penitenciarul nr.5 Cahul în perioada 21.10.2022 – 06.10.2025 în total pentru 1082 zile.

S-a respins ca tardivă plîngerea lui Topal Ivan împotriva condițiilor de detenție din perioada 27.01.2021-23.03.2021.

S-a obligat administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție în privința condamnatului Topal Ivan în termen de pînă la 15 zile, cu informarea instanței de judecată despre măsurile întreprinse

Solicitarea și argumentele recursului.

La data de 07 octombrie 2025 administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul a depus cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului și casarea încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 06 octombrie 2025, pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Topal Ivan privind aplicarea prevederilor art. 473^4 din Codul de procedură penală art. 385 alin.(5) din Codul de procedură penală.

În argumentarea poziției sale s-a indicat că, Penitenciarul nr.5-Cahul, consideră soluția emisă de judecătorul de instrucție pe cauza nr.2lji-247/2025 ca fiind neîntemeiată şi pasibilă casării. S-a indicat că, luând în considerare că în prezent nu sunt cunoscute circumstanțele pricinii, constatate de judecătorul de instrucție, probele pe care îşi întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe, motivele de fapt şi de drept în susținerea recursului vor fi expuse într-o cerere adăugătoare după recepționarea încheieri primei instanțe cît şi în cadrul examinării şedinţei de judecată.

Ulterior, la data de 16 februarie 2026 administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul a depus un recurs suplimentar.

În argumentarea recursului s-a indicat că, instanța nu a ținut cont de faptul că plângerea condamnatului nu întrunește condițiile prevăzute de Codul de procedură penală - ori acesta nu a solicitat înlăturarea condițiilor materiale contestate, iar conform art. 473^2 alin. (2) Cod de procedură penală „*Stingerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin. (1) trebuie să conțină datele privind perioada şi locul detenției, precum şi descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate.”*.

La admiterea plângerii instanța a luat în considerație, rapoartele Ombudsmanului privind instituțiile penitenciare, care au un caracter general şi nu se referă expres la pretențiile şi speța examinată.

Instanța nu a luat în considerație faptul că în cadrul examinării cererii deținutului s-a stabilit cu certitudine că acesta nu a fost deținut în condiții de supraaglomerare în cadrul Penitenciarului nr.5 Cahul, fiind deținute 2 persoane în celulă și fiindu-i acordat spațiul necesar conform legislației execuționale.

Indică că instanța de fond nu a ținut cont de raportul privind evaluarea condițiilor de detenție prezentate Penitenciarul nr. 5 Cahul.

Cu referire la starea sanitară a încăperilor de detenție, menționează că în art. 242^1 pct. 5) şi 12) din Codul de executare sunt indicare expres obligațiunile deținuților şi anume: respectarea regulilor sanitaro-igienice, regulilor de igienă individuală şi colectivă în camera de deținere, respectarea indicațiilor medicului, precum, menținerea curățeniei în încăperile de detenție şi de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit după deşteptare şi efectuarea curățeniei în camera de detenție. Mai mult decât atât, potrivit prevederilor art. 234 alin. (3) din Codul de executare, condamnatul este obligat să execute munci neremunerate.

Muncile neremunerate sunt lucrările de îngrijire şi amenajare a penitenciarului și a teritoriului, de îmbunătățire a condițiilor de trai și medico-sanitare de deținere.

La fel în cadrul examinării cererii în cadrul ședinței de judecată s-a stabilit cu certitudine că în Penitenciarul nr.5 Cahul, se efectuează dezinsecția şi deratizarea spațiilor de locuit, instanței fiind prezentate copiile contractelor încheiate între Penitenciarul nr.5 Cahul şi agenții economici care prestează serviciile date cît şi copiile facturilor privind prestarea serviciilor de dezinsecție și deratizare.

De asemenea recurentul a indicat că, în cadrul examinării procesului de judecată stabilindu-se cu certitudine că în celulele în care a fost deținut condamnatul pătrundea lumina naturală şi acestea erau asigurate 24/24 ore cu lumină artificială, acestuia i-au fost eliberate soluții pentru menținerea curățeniei în celule, celulele erau asigurate cu apă, hrana este acordată de 3 ori pe zi, acesta are acces la bibliotecă şi acestuia i-a fost acordat spațiul locativ necesar prevăzut de legislația execuțională, necătând la aceasta instanța constatat încălcarea art. 3 CEDO în privința acestuia.

Reușind din cele expuse, consideră că judecătorul de instrucție a examinat în ansamblu formal cauza - în lipsa unei analize complete şi aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, şi sub toate aspectele împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului şi concluziile formulate în rapoartele Ombudsmanului şi CPT-ului, potrivit cărora se prezintă concluzii generale referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.5 Cahul nu relatează situația instituției penitenciare la momentul actual.

Termenul de declarare a recursului.

Potrivit art. 473[4] alin. (9) Cod de procedură penală, „*Încheierea adoptată în condițiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părți, în termen de 15 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare*".

Din actele cauzei se constată că, încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central a fost pronunțată la data de 06 octombrie 2025, cererea de recurs depusă de Administrația Penitenciarului nr.5 Cahul la data de 07 octombrie 2025. Astfel, Completul de judecată reține că cererea de recurs a fost depusă cu respectarea termenului legal de atac.

Procedura de notificare a fost legal executată.

În corespundere cu prevederile art. 447 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală*, „(1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.".*

Participanții au fost notificați despre data examinării cauzei și le-a fost oferit termen pentru depunerea referinței până la data de 28 noiembrie 2025. În termenul stabilit nimeni din participanți nu a prezentat careva referințe, astfel că instanța de recurs va verifica legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei.

Aprecierea instanței de recurs.

Studiind materialele dosarului, analizând încheierea primei instanțe în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Completul de judecată conchide asupra necesității

respingerii recursului depus de Administrația Penitenciarului nr.5 Cahul ca fiind nefondat, cu menținerea încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 06 octombrie 2025, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) din Codul de procedură penală, „*pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac*.".

Potrivit prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, *„(1) judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.".*

În corespundere cu dispozițiile alin. (1) și (2) art. 448 Cod de procedură penală, „*(1) Judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror probe noi prezentate în instanţa de recurs. (2) Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.".*

Materialele cauzei atestă că prin Sentința Judecătoriei ***** Topal Ivan a fost condamnat în baza*****, și i s-a aplicat pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 10 /zece/ ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. Sentința nu este definitivă, cauza se află pe rol la Curtea de Apel Sud. Începutul executării pedepsei: 21.10.2022, sfârșitul executării reale a pedepsei: 25.03.2032.

Potrivit Raportului prezentat de către administrația Penitenciarului nr.5 Cahul, Topal Ivan se deține în Penitenciarul nr. 5 din 27 ianuarie 2021 pînă 23.03.2021 când a fost eliberat în arest la domiciliu și de la 21 octombrie 2022 la data efectuării raportului, în celulele nr. 3, 48, 51, 42, 46, 36, 22. În perioada deținerii petentului în Penitenciarul nr. 5 Cahul standardele minime de întreținere a condamnaților au fost respectate și nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante. Motive din care a solicitat respingerea plângerii condamnatului referitor la constatarea condițiilor de detenție contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 5 Cahul ca neîntemeiată.

Topal Ivan a formulat pretenții față de condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 5 Cahul pe toată perioada deținerii sale. Potrivit raportului prezentat de Penitenciarul nr. 5 Cahul, Topal Ivan s-a deținut în Penitenciarul nr. 5 Cahul și CPR Comrat în perioada 19.01.2021 – 23.03.2021 după care a i-a fost aplicată măsura preventivă arestul la domiciliu, ulterior de la 21.10.2022 pînă la data întocmirii raportului.

În acest sens, Completul de judecată reține ca fiind întemeiată concluzia instanței de fond precum că, pentru pretențiile lui Topal Ivan privitor la condițiile de detenție din P-5 Cahul și CPR Comrat pentru perioada 27.01.2021 până la 23.03.2021 (potrivit raportului), au fost depuse tardiv. Or, potrivit art. 473^2 alin. (5) Cod de procedură penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție. Respectiv, termenul de 4 luni în care persoana putea depune plîngerea împotriva condițiilor de detenție din P-5 Cahul a expirat la 23.07.2021, iar plîngerea a fost depusă la 18.09.2025.

În ceea ce privește pretențiile formulate de Topal Ivan privitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 5 Cahul pentru perioada 21 octombrie 2022 – 06 octombrie 2025 – data pronunțării încheierii, completul de judecată relevă următoarele.

La aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar și sistemul de canalizație, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă

pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în majoritatea instituțiilor din sistemul penitenciar din R. Moldova nu ating un prag minim de suficiență.

În continuare instanța denotă că la constatarea condițiilor de detenție, urmează să se țină cont că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3 CEDO.

Evaluarea acestui nivel minim este prin natura lucrurilor, relativă, care depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18.01.978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

În acest sens au fost apreciate condiţiile de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate cu poziția autorității instituţiei penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „*Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradantei*".

Potrivit raportului întocmit de membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii la data de 03 septembrie 2019 în rezultatul vizitei de monitorizare efectuată în ***Penitenciarul nr. 5 Cahul*** au constatat următoarele condiții de detenție: în majoritatea celulelor vizitate de către Consiliu, starea materială a celulelor este nesatisfăcătoare, cu aer greu, lenjerie în stare nesatisfăcătoare, veceul fiind situat imediat lângă paturile de dormit. Celulele necesită să fie reparate, unele celule sunt înguste. Celule au blocuri sanitare, accesul spre WC este neadaptat pentru persoanele în etate sau cu dizabilități locomotorii. Deținuții au acces la aerisirea naturală a celulei, deținuți de sine stătător pot închide sau deschide geamul din celulă. Lenjeria de pat este uscată în celulă sau pe o funie în curțile de plimbare. Accesul la baie este asigurat cel puțin o dată în săptămână, conform orarului instituției. Astfel, Consiliul în rezultatul vizitei a constatat mai multe deficiențe, inclusiv: condițiile materiale de detenție în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale și internaționale de detenție. La acest segment, se notează că deși Raportul Consiliul pentru prevenirea Torturii a fost realizat la 03 septembrie 2019, perioadă în care condamnatul nu era deținut în Penitenciarul nr. 5 Cahul, administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul nu a prezentat instanței de judecată probe care să dovedească ameliorarea dificultățile descrise în Raportul Consiliului pentru prevenirea torturii al vizitei în Penitenciarul nr. 5 Cahul pe parcursul anilor 2023 sau 2024 în care a fost deținut condamnatul.

Prin prisma rapoartelor întocmite de Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) în urma vizitelor efectuate în instituțiile penitenciare din Republica Moldova s-au constatat condiții precare de detenție ce contravin art.3 CEDO și anume persistă problema spațiilor locative, s-a constatat că deținuții dispun de mai puțin de jumătate din suprafața minimă de 4 m.p. prestabilită de art.225 alin.(4) Cod de executare și condițiilor igienice precare ce duc la efecte negative asupra condamnaților. Celulele nu sunt dotate cu mobilier necesar pentru păstrarea lucrurilor persoanele. Baia era într-o stare insalubră și neamenajată. Deținuții nu sunt asigurați pe deplin cu plapume, saltele și lenjerie de pat. În cadrul penitenciarului există un deficit de personal de supraveghere, pază și escortă cît și insuficiență de personal medical.

În corespundere cu art. 225 Cod de executare, precum și Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, în punctul 464 stipulează că „*Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii.*".

În rezultatul vizitei a fost recomandat de a întreprinde măsuri privind adaptarea condițiilor de detenție, conform standardelor în vigoare, de a întreprinde măsuri de repartizare uniformă a persoanelor deținute în penitenciar cu respectarea standardului de cel puțin 4 m^2, de a asigura deținuții cu plapume, saltele și lenjerie de pat în conformitate cu Codul de executare și Statului executării pedepsei de către condamnaţi, de a întreprinde măsuri organizatorice privind separarea blocurilor sanitare, inclusiv în vederea asigurării intimității conform prevederilor art. 226 Cod de executare, de a întreprinde măsuri pentru întreținerea băii într-o stare sanitară adecvată și dotarea cabinelor de duș cu pare de duș.

Astfel, dificultățile cu care s-a confruntat petentul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 5 Cahul, au depășit nivelul de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 al Convenției, fiind suficiente pentru a constata încălcările admise în instituția penitenciară respectivă.

În acest context poziția Penitenciarul nr. 5 Cahul expusă în raport, privitor la condițiile igienice și sanitare de detenție ale petentului, reflectate în raport sunt lipsite de probe pertinente și concludente, motiv din care sunt apreciate critic, or Consiliul pentru Prevenirea Torturii indică la existența unor condiții materiale precare în Penitenciarul nr. 5 Cahul.

În ceea ce privește starea sanitaro-igienică din Penitenciarul nr. 5 Cahul, în raport s-a făcut trimitere la prestarea serviciilor de deratizare și dezinsectizare cu agenții economici de profil, referindu-se la general, însă se reține că schimbările privitor la starea de igienă a celulelor nu este la nivel, situație prin care se atinge drepturile deținuților la integritatea și sănătatea personală.

În atare împrejurări, Completul de judecată reține că, instanța de fond justificat a constatat încălcarea art. 3 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și faptul că aprecierea condițiilor de detenție prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi evaluată inclusiv sub aspectul pătrunderii aerului și luminii naturale în celulă, starea igienică-sanitară a celulei, accesul liber la apă, acordarea corespunzătoare a hranei și asistenței medicale, posibilitatea condamnatului să frecventeze diverse cercuri, să folosească biblioteca, timpul său în afara celulei în cazul în care suprafața celulei este mai mică de 4 m.p., per deținut, acces la baie doar odată pe săptămână, iar celulele fiind dotate cu paturi supraetajate, este evident că suprafața ce revine unui deținut este mai mică decât cea legală.

Astfel, Curtea a notat că, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare. Prin urmare, la analiza condiţiilor de cazare a deţinutului, instanţa de judecată justificat a reținut prevederile art. 225 din Codul de Executarea, precum şi la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că „*Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m.p., care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii*”.

În sensul vizat fiind reținut pct. 30 din Raportul Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) din 13.12.2018 către Guvernul R Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05 -11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, unde s-a subliniat că în instituţiile penitenciare, în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile,

acestea fiind ventilate insuficient şi totodată, suprapopulate. Accesul la lumina naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici.

Subsecvent acestor constatări în coraport cu raportul prezentat de administrația Penitenciarului privitor la condiţiile de detenţie ale condamnatului, în lipsa unor probe pertinente şi concludente, au fost apreciate critic de instanța de fond, în condițiile în care rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), din 13.12.2018, a Ombudsmanului, Amnesty Internaţional - Moldova indică la existenţa condiţiilor precare în penitenciarele din R. Moldova, inclusiv celule suprapopulate, grupuri sanitare murdare şi sistem de aerisire nefuncţional, precum şi existenţa unor celule renovate recent din contul deţinuţilor. ***Or în cazul examinării unor astfel plângeri sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află ori s-a aflat persoana.***

Completul de judecată reține că, instanța de fond just a constatat că în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat petentul, sau a unor probe independente care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

Condamnatul Topal Ivan s-a deținut marea majoritate a timpului în celulele indicate cu excepția unei perioade scurte de timp de plimbare zilnică în aer liber, conform graficului de efectuare a plimbărilor. Instituția penitenciară nu a combătut alegațiile deținutului condamnatului despre supraaglomerare, nu a prezentat datele cu privire la numărul persoanelor real deținute în celule, potrivit raportului s-a indicat doar numărul de condamnați admiși.

Prezența paturilor ce exced numărul de deținuți admisibil conform cerinței de 4 m^2 de suprafață locativă pentru fiecare persoană privată de libertate (inclusiv spațiul ocupat de mobilier, dar nu cel ocupat de instalațiile sanitare) indică asupra faptului, că celulele urmează să găzduiască nu doar câte 3-4 persoane raportate de instituție, ceea ce presupune pentru persoanele private de libertate spații neigienice și extrem de mici, o lipsă constantă de intimitate (chiar și atunci când se folosesc utilitățile sanitare), tensiune crescută și, prin urmare, violență între persoanele private de libertate.

În acest sens instanța reiterează argumentele din raportul Ombudsmanului întocmit în rezultatul vizitei la Penitenciarul nr.5 Cahul la 03.09.2019, făcând trimitere și la constatările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat, că starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m^2 de spațiu locativ per deținut, și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul. Astfel, condițiile materiale de detenție în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale şi internaționale de detenție, iar asigurarea cu personal medical a serviciului medical al Penitenciarului nr.5 este insuficientă, fapt ce influențează calitatea serviciilor medicale, dar şi realizarea dreptului la acces pentru deținuți. Conform raportului avocatului poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2020, condițiile materiale a persoanelor deținute în Penitenciarul nr. 5 Cahul au fost în general satisfăcătoare.

Completul de judecată reține că, raportul administrației Penitenciarului nr.5 Cahul prezintă o evaluare generală a condițiilor de detenție, dar care nu combate argumentele deținutului referitor la deținerea în condiții precare, cât și în lipsa altor dovezi se reține temeinicia plîngerii.

Curtea Europeană a explicat că, atunci când există o dispută cu privire condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 al Convenției. Statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Corespunzător, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012).

Conform art. 473^4 alin. (1)-(10) Cod de procedură penală, „ *(1) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părți, cît și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu. (2) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, precum și de perioada în care condamnatul a fost deținut în condițiile contestate. (3) În urma constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. (4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. (5) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. (5^1) În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, instanța de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare. (6) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenție pe viață nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă. (7) Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin. (4) și (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăției organului care pune în executare sentința sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. (8) Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cadrul executării pedepsei, instanța de judecată dispune respingerea plîngerii. (9) Încheierea adoptată în condițiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părți, în termen de 15 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanței de*

judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare. (10) Pedeapsa redusă în condițiile alin. (4) constituie pedeapsă efectiv executată.".

Dispozițiile art. 473[3] alin. (2) Cod de procedură penală prevăd: „*Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare*".

La constatarea condițiilor de detenţie, se ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3 CEDO, or la caz petentul executând pedeapsa în Penitenciarul nr.5 Cahul, a fost deținut în condiții precare, reieșind din deficiențele constatate în cadrul acestui penitenciar.

În contextul celor statuate la caz prin care s-au adeverit pretențiile petentului, instanța a reținut ca fiind constatată deținerea condamnatului Topal Ivan, în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 5 Cahul pentru perioada 21 octombrie 2022 până la 06 octombrie 2025, ceea ce constituie în total 1082 zile, urmând ca reducerea pedepsei să fie aplicată la rămânerea sentinței definitive și executorii.

Notoriu este faptul administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul nu a prezentat probe, precum că deținutul a fost asigurat cu minimul general pentru trai în perioada detenției sale în instituția penitenciarului, în pofida constatărilor CtEDO că anumite condiţii de trai ale deţinuţilor constituie tratamente inumane şi/sau degradante, şi anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că fiecare deţinut trebuie să aibă un spaţiu de cel puţin 4 m^2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puţin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităţilor de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43-44); lipsa unei asistenţe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2005,§ 120-121).

Or, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci ***când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei*** (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Având în vedere cele expuse, Completul de judecată reține ca neîntemeiate argumentele invocate în cererea de recurs declarată de administrația Penitenciarului nr.5 Cahul, motiv pentru care consideră necesar respingerea acesteia, cu menținerea încheierii judecătorului de instrucție din 06 octombrie 2025.

Călăuzindu-se de prevederile art. 447-449 alin. (1) lit. a) Cod de procedură penală, Completul de judecată, -

D E C I D E :

Se respinge ca nefondat recursul declarat de Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul.

Se menține încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 06 octombrie 2025, pronunțată în cauza, la plângerea condamnatului Topal Ivan împotriva Instituțiilor penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător **Evgheni Bancov**

Judecătorii **Inga Gorlenco**

Andrei Scripcenco